
Τα Συστήματα Υγείας στην Ευρώπη

Η μεταρρύθμιση των Συστημάτων Υγείας στην Ευρώπη αποδείχτηκε διαχρονικά μια δύσκολη διαδικασία. Πολλές χώρες παρουσίασαν διοικητικές και οργανωτικές αδυναμίες για την υλοποίηση των στόχων, που παρουσιάστηκαν στα πολιτικά προγράμματα των διαφόρων πολιτικών παρατάξεων. Επίσης, υπήρξαν πολλές καθυστερήσεις στην εφαρμογή των νόμων και των θεσμικών κειμένων. Η οικονομική δυσπραγία, οι χαμηλοί ή ακόμη και φθίνοντες ρυθμοί οικονομικής ανάπτυξης, σε συνδυασμό με την έλλειψη προγραμματισμού, συνέβαλαν στην ανασταλτικότητα των μεταρρυθμίσεων. Η υλοποίηση των στόχων μιας υγειονομικής μεταρρύθμισης, σε μια χώρα, καθορίζεται από ένα ευρύ φάσμα αλληλένδετων παραγόντων. Στη βιβλιογραφία για τα Οικονομικά και την Πολιτική Υγείας έχουν καταγραφεί διάφοροι ιστορικοί, οικονομικοί, πολιτικοί και οργανωτικοί παράγοντες.

Τα *Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής*, σε μια προσπάθεια καταγραφής των παραγόντων που επηρεάζουν την υγειονομική μεταρρύθμιση στις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφιερώνουν μια σειρά μελετών που έχουν εκπονηθεί από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δη-

μόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στις μελέτες αυτές παρουσιάζονται τα Συστήματα Υγείας στην Ευρώπη και αξιολογούνται οι υγειονομικές μεταρρυθμίσεις, μέσα από τη διερεύνηση μιας δέσμης αλληλένδετων παραγόντων, που αναφέρονται (α) στην ιστορικότητα των θεσμών, (β) στις κοινωνικές αξίες, όπως καθορίζονται από το ευρύτερο κοινωνικό σύστημα, (γ) στις μακρο-οικονομικές διακυμάνσεις, που καταγράφουν την οικονομική έξαρση (ανάπτυξη), καθώς και την οικονομική ύφεση, (δ) στο διοικητικό και οργανωτικό σύστημα, που αναλαμβάνει τη διοικητική μεταρρύθμιση, και (ε) στο πολιτικό σύστημα που καθορίζει, τόσο τις πολιτικές προτεραιότητες, όσο και την «πολιτική βούληση» για την υλοποίηση των στόχων μιας μεταρρύθμισης στο Σύστημα Υγείας.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση διακρίνονται τέσσερα πρότυπα οργάνωσης και διοίκησης των Συστημάτων Υγείας. Το πρώτο αναφέρεται στο αγγλοσαξονικό μοντέλο, που αναπτύχθηκε στην Αγγλία από τον Sir William Beveridge. Οι πρυτανεύουσες αρχές είναι η διασφάλιση της ίσης πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας, η κοινωνική ισότητα, η αποτελεσματικότητα στη διαχείριση των πόρων και η γεωγραφική αποκέντρωση των Υπηρεσιών Υγείας. Η Αγγλία και η Ιρλανδία αποτελούν τις πιο αντιπροσωπευτικές χώρες του αγγλοσαξονικού μοντέλου.

Το δεύτερο σύστημα οργάνωσης και διοίκησης ονομάζεται ηπειρωτικό μοντέλο και αναφέρεται στην πολιτική φιλοσοφία και τις μεταρρυθμίσεις που πρότεινε ο Bismark το 1883. Η κύρια ιδέα του Bismark ήταν η δημιουργία ενός ασφαλιστικού συστήματος, που θα βασίζεται στην αυτονομία και την αυτοδιαχείριση των

επιμέρους εργατικών και επαγγελματικών ασφαλιστικών ταμείων. Η Γερμανία και οι λοιπές χώρες της Κεντρικής Ευρώπης υιοθέτησαν το σύστημα αυτό.

Το τρίτο πρότυπο οργάνωσης και διοίκησης αναφέρεται στο σκανδιναβικό μοντέλο, όπου η κεντρική και κυρίως η τοπική αυτοδιοίκηση είναι επιφορτισμένες με την οικονομική διαχείριση και αξιολόγηση του συστήματος κοινωνικής και υγειονομικής φροντίδας. Η Σουηδία, με τη Δανία και τις άλλες σκανδιναβικές χώρες αποτελούν το σύνολο των βορειοευρωπαϊκών χωρών που έχουν υιοθετήσει τη φιλοσοφία αυτού του μοντέλου.

Τέλος, το νοτιοευρωπαϊκό μοντέλο αποτελεί ένα αυτόνομο πρότυπο οργάνωσης των Υπηρεσιών Υγείας. Το μοντέλο αυτό έχει τις ρίζες του, τόσο στη φιλοσοφία του Sir William Beveridge, όσο και του Bismark. Όλες οι χώρες της Νότιας Ευρώπης έχουν τη μεταπολεμική εμπειρία εξόδου από ολοκληρωτικά καθεστώτα και μετάβασης σε κοινοβουλευτικά δημοκρατικά συστήματα. Οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν στις χώρες της Νότιας Ευρώπης, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970 και 1980, είχαν ως κύριο στόχο την καθιέρωση ενός Εθνικού Συστήματος Υγείας. Το πρότυπο οργάνωσης στηρίχθηκε στο αγγλοσαξονικό μοντέλο. Πολιτικοί και ιστορικοί λόγοι συνέβαλαν στη μερική υιοθέτηση του μοντέλου αυτού, με αποτέλεσμα την αναποτελεσματική διαχείριση των περιορισμένων πόρων.

Στο τεύχος αυτό παρουσιάζεται η διαχρονική εμπειρία από το αγγλοσαξονικό μοντέλο, με ειδική αναφορά στις μεταρρυθμίσεις που έγιναν στην Αγγλία. Θα ακολουθήσουν, στα επόμενα τεύχη, παρουσιάσεις και των υπόλοιπων συστημάτων υγείας.

Από τη Σύνταξη